

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,
The Journal of Social Sciences Institute
Yıl/Year: 2018 – Kış / Winter
Sayı/Issue: 42 - Sayfa / Page: 21-34
ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY

Makale Bilgisi / Article Info
Geliş/Received: 10.10.2018
Kabul/Accepted: 15.11.2018
Araştırma Makalesi / Research Article

LOUISE ERDRICH'İN *THE BINGO PALACE* VE *THE PAINTED DRUM* ADLI ESERLERİ İLE SHERMAN ALEXIE'NİN *THE LONE RANGER AND TONTO FITFIGHT IN HEAVEN* ADLI ESERİNDE ASİMİLE EDİLMİŞ KIZILDERİLİ YAŞAMLARI

THE LIVES OF ASSIMILATED NATIVE AMERICANS IN THE WORKS OF LOUISE ERDRICH'S *THE BINGO PALACE*, *THE PAINTED DRUM* AND SHERMAN ALEXIE'S *THE LONE RANGER AND TONTO FITFIGHT IN HEAVEN*

Doç. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü
bctanritanir@gmail.com

Ömer YAĞIZEL
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İngiliz Dili ve Edebiyatı ABD
Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi
omeryagiz129@gmail.com

Öz

Louise Erdrich orta batı Amerikan yerli yaşamını romanlarında okuyucuya sürükleyici bir kurguyla aktarır. Kendisi de yerli Amerikalı bir yazar olan Louise Erdrich romanlarında farklı obje ve temalar kullanarak Kızılderili ilişkilerini ve rezervasyon bölgelerindeki yaşamı gözler önüne serer. *The Painted Drum*'da içinde bir ruh barındıran bir davul bu görevi üstlenirken, *The Bingo Palace*'da bu ilişkileri bir bingo salonu yansıtır. Sherman Alexie de Louise Erdrich gibi yerli Amerikalı bir yazar, aynı

zamanda bir şair ve film yapımcısıdır. Spokane Kızılderili rezervasyonunda doğan Sherman Alexie, *The Lone Ranger and Tonto Fistfight in Heaven* adlı eserinde yerli Amerikan rezervasyon yaşamını birbirine bağlı yirmi iki hikâye ile okuyucuya aktarır. Victor karakterinin rezervasyondaki yaşamı üzerinden Kızılderililerin kısıtlı, belirli bir rezervasyon bölgesi içinde sıkışmış hayatlarını, çoğunlukla acılarını resmeder. Bu iki yazarın temaları ve stilleri belirgin bir şekilde farklılık gösterirken, hem Alexie hem de Erdrich, Yerli kökleri ve deneyimleri hakkında yazı yazmaya derin bir bağlılık gösterdiler. Yazılı çalışmalarının dışında, her ikisi de Yerli nedenleri, tarihi ve kültürü teşvik eden kuruluşlarda yer alır. Bu çalışma hem Louise Erdrich, hem de Sherman Alexie'nin eserlerinde geçen asimile edilmiş Kızılderililer ve onların hapsolmuş yaşamlarını örneklerle incelemeyi amaçlar.

Anahtar sözcükler: Rezervasyon bölgesi, Kızılderili, asimilasyon, hapsolmuş yaşam, acı anılar.

Abstract

Louise Erdrich narrates the lives of native Midwest American to the readers in a riveting fiction. Louise Erdrich who is a Native American writer himself lays bare the relationship of Indians and the reservation life via different object and themes in her novels. While in *The Painted Drum*, a drum holding soul inside takes on this task, in *The Bingo Palace* a bingo hall reflects this relation. Sherman Alexie is also Native American writer like Louise Erdrich, at the same time he is a poet and film producer. Alexie was born in Spokane Indian reservation narrates to the readers the native reservation life in the work of *The Lone Ranger and Tonto Fistfight in Heaven* with twenty two interconnected stories. Alexie describes the Indian's limited, compressed lives in a certain reservation area and mostly their pain via the main character Victor's reservation life. While the themes and styles of these two authors differ markedly, both Alexie and Erdrich have shown a deep commitment to writing about their Native roots and experiences. Outside of their written work, both are involved in organizations to promote Native causes, history, and culture. This work aims to investigate the assimilated Indian American and their confined lives in the works of both Louise Erdrich and Sherman Alexie.

Keywords: Reservation, Indian American, assimilation, confined lives, bitter memories.

Giriş

Kızılderili olarak adlandırılan Yerli Amerikalılar mistik yaşam stilleri, kültürel etkinlikleri, giyim tarzları, powwow¹ larda söyledikleri spiritüel şarkılarıyla ve hatta atasözleriyle geçmişten bugüne değin her zaman ilgi konusu olmuştur. Bugün Kızılderililer kendilerine ait topraklardan uzakta ve kültürlerinden bihaber bir

¹ Kuzey Amerikalı Kızılderililer arasında yapılan toplantılara verilen isim.

şekilde hayatlarını sürdürmektedirler. Baskı, şiddet ve en kötüsü asimilasyona uğramış olan Kızılderililer Aralık 1890'da pazartesi günü hayatlarının en kanlı gününü yaşadılar. Bu Kızılderili katliamı gerçekleştiği zaman üç yüzden fazla silahsız insan öldürüldü. Birçok adam, kadın ve küçük çocuk kendi kamplarında katledildi ve bunun yanında silah sesleri ve kurşunlardan kaçışan Kızılderililer takip edilip askerler tarafından öldürüldü. (Andrews, 29) Bu yüzden bu sıkıntılar ve kederler gelecek nesil Kızılderilileri ve aynı zamanda onların yazarlarını da etkiler. Bu büyük katliamdan sonraki süreçte rezervasyon bölgeleri Kızılderilileri ve kültürel değerlerini yavaşça yutmaya başlar. Adam John'un *Kızılderililer Tarihi ve Felsefesi* adlı eserinde değindiği ve Amerika kıtasına ayak basan Avrupalıların koca bir topluluğu ve kültürü sistematik olarak nasıl yok ettiğine dair önemli bilgiler de asimilasyona kanıt teşkil etmektedir. John'un da değindiği üzere Avrupalıların kıtaya ayak bastıkları zamanlarda Amerika kıtası üzerinde yaklaşık olarak sayıları milyonu bulan Kızılderili kabileler ya da aşiretler halinde yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Binlerce kilometrekarelik mesafeleri kat edip bu kıtaya ayak basan sömürgeci topluluklar, kıtanın barındırdığı zenginliklere sahip olabilmek arzusu ile burada yaşayan ve bu toprakların asıl sahipleri olan Kızılderilileri köleleştirerek ya da toplu halde katlederek bu gayeyi yerine getirme çabası içine girmektedirler (33). Avrupa kıtasından gelen sömürgeci topluluklar aynı zamanda Kızılderili uygarlığını ve kabilelerin köklü kültürel değerlerini de yok etmeye çalışmış ve bunun yerine kendi uygar ve köklü! tarihini empoze etme yolunu seçmiştir. Kıtaya ilk ayak basan topluluklara mısır ekimi ya da avlanma tekniklerini öğreten Kızılderililer, aslında bu iyiliklerinin kendi topluluklarını yok etmeye sebep olacak soykırımlar ve kültürel bir yok oluşa neden olacağını belki de akıllarından bile geçirmemişlerdi. Sahip oldukları topraklarda köle durumuna düşen Kızılderili kabileler için bu kıtada yaşamak artık oldukça zor bir hal almaktadır. Beyaz adam olarak tabir ettikleri Avrupalı sömürgeci topluluk, bu kıtadaki toprakları alınıp satılan, yağma edilmek için altın tepside sunulmuş büyük bir nimet olarak görmekte ve bu doğrultuda Kızılderililer dâhil her şeyi yiyip bitiren bir öğütücü şekline bürünmektedir. Adam John bu sistematik istilada ve yok edişte yer alan İngilizlerin sinsisi ve başarılı siyasetine de değinerek Kızılderililerin kendi kendilerine düşürülmesine dikkat çekmektedir. Toprak istilasıyla başlayan bu süreç Kızılderililerin kendi kolonilerinin bağımsızlık isteğine ve mücadelesine karşı silahlandırılıp savaştırılmasına kadar gitmiştir (39). Bununla birlikte Kızılderililerin dini inanışlarına karşı da bir sindirme ve baskı politikası

izlenmektedir. Kızılderilileri anglikanlaştırmak için uğraş veren İngiliz ve Fransız sömürgeciler görevlendirdikleri misyonerler vasıtası ile dini açıdan Kızılderililere güçlü bir baskı uyguladılar. Bu dayatmalar içinde gökyüzü ve yeryüzü ya da ruhlar yerine çarpmıha gerilmiş İsa heykeli, İncil'den kendilerine bir Hristiyan ismi seçmeleri istenmesi örnek olarak gösterilebilir. Kızılderililerin kültürel olarak yok edilmelerine bir başka kanıt olarak besledikleri bizonların Avrupalı sömürgeciler tarafından keyfi şekilde öldürülmesi ya da Kızılderililerden zorla alınması gösterilebilir. Bizonlar Kızılderili kültüründe önemli bir yer tutmaktadır. Bizon başı şeklini verdikleri totemlerini kabilelerinde bulundurur ve oldukça saygı gösterirler. Kızılderili tabiriyle beyaz adamın Amerika kıtasına ayak basmasından bu yana ayrımcı ve sömürücü yerleşim planları, siyasal ve ekonomik baskılar, dini ve kültürel yozlaştırma çabaları ve tabii ki soykırımlar sonucunda Kızılderililer küçük rezervasyon bölgelerine mâhkum edildiler. Kızılderililer kendi isimleri, giydikleri kıyafetleri, dini inanışları ile beyaz adam karşısında ne insan olarak ne de üzerinde yaşamlarını sürdürdükleri topraklarda birey olarak yer bulamamıştır. Adam John'un yine kitabında yer verdiği Komançi kabilesine mensup On Ayı'nın sözleri aslında kültürel asimilasyonun bir topluluğun can damarı sayılan "doğa" ile bağını nasıl ortadan kaldırdığının ve rezervasyon bölgeleri ile nasıl öğütüldüğünün kanıtı niteliğindedir:

Ben rüzgârların özgürce estiği, gün ışığının önünü kesen hiçbir engel olmadığı bozkırda doğdum. Ben herkesin, her şeyin özgürce nefes alıp verdiği; duvarla, çitle, telle çevrilmemiş bozkırda doğdum. Orada ölmek istiyorum. Duvarlar arasında değil. (Adam, 92)

Aslında sadece bu söz bile beyaz adamın kültürel dayatmasının bir toplumu nasıl köklerinden ve yaşayışından uzaklaştırıp asimile ettiğine dair büyük bir örnek olabilir. Koca bir topluluğu parçalar halinde adına rezervasyon bölgesi denilen küçücük toprak parçalarına hapseden bu anlayış Kızılderilileri bu yolla asimile etmeyi başarmıştır.

Sherman Alexie ve Louise Erdrich'in kökleri de bu rezervasyon bölgesinden gelir ve bu rezervasyonlardan gelen geçmişleri Erdrich ve Alexie'nin eserlerindeki başarılı kurgular yardımı ile okuyucuya sunulur. Kızılderililerin asimilasyonunun en büyük kanıtlarını barındıran rezervasyon yaşamları *The Painted Drum*'da bir davulun etrafında toplanırken, *The Bingo Palace*'da bingo salonunun içinde yer bulur. *The Lone Ranger and Tonto*

Fistfight in Heaven adlı eserde ise bu asimilasyon Victor adlı karakterin rezervasyon yaşamı üzerinden okuyucuya aktarılır.

The Painted Drum adlı eserde Louise Erdrich hikâyeyi antika eşya satıcısı bir anne kız ile başlatır. *The Painted Drum*'da Erdrich mistik ve ruhani bir olay örgüsü resmeder ve bunu bir davul yardımı ile okuyucuya aktarır. Rezervasyon bölgesinde yöneticilik yapmış bir adamın evinde ortaya çıkan bu gizemli davul aslında kültürel bir mirastır. Fakat ne acıdır ki bu davula fiyat biçen Faye Traver da, bu davulu evinde istif yaparak gerçek sahiplerinin elinden alan Tatro da aslında bu davulu yapan insanlarla aynı soya aittir. Faye Travers'in aslında bu işi yapmasının arkasındaki neden kimliğinden uzaklaşmaya çalışmasıdır.

Ona “yerli” kelimesini kullanmasından gücendiğimi söyledim... Fakat onunla olduğumda ona kim olduğumu asla söylemem. Annem ile birlikte yaptığım iş de bizi yerlerin ve yaşamların uçlarına taşıyor, ve bunun beni “yerli” etiketinden muaf tuttuğunu zannediyorum
(Erdrich, 19).

Faye Travers Kızılderili olmasına rağmen bunun herhangi biri tarafından bilinmesini istemez. Toplum içinde kabul görmesinin yolu kültüründen uzaklaşmasından geçer. Bu paragrafta gizli olan aslında bu mesajdır. Kızılderili olduğunu bildiği halde bu asimilasyona göz yuman Faye Travers bir bakıma kendi yaşamının ve kimliğinin asimile olmasına göz yumar. *The Painted Drum*'da okuyucuya dolaylı yoldan sunulmaya çalışılan bir başka asimilasyon örneği Kit adlı karakter vasıtası ile verilir. Kit romanın başından sonuna kadar hangi kabileye ait olduğunu öğrenmenin çabası içerisindedir. Romanın sonuna gelindiğinde kendince bu soruya cevap bulduğunu okuyucuyla paylaşır.

Çift şeritli yolda araba kullanırken Kit parlak bir karavana geçti, ondan önce sadece bir çizgi halinde 50 milden fazla gitmeyen birbirinin aynısı olan arabalar vardı... Kit aracı başka yöne sürünce, aklına gelen ilk korkunç düşünce Winnebago'larla kalmalıydım oldu. O yine yolun sağ şeridine kırdığında onlardan birine çarpacağından emin bir şekilde kendini en kötüsüne hazırladı. Fakat Kit için şaşırtıcı bir şekilde bir boşluk açılmıştı.

... Bu yüzden sen de bir Winnebago olduğunu mu düşünüyorsun? Diye soruyorum. Kit Tatro ellerini yukarı doğru kaldırıyor ve Elsie gülümsüyor ve konuşmuyor. “Biz

Ho-Chunks olarak adlandırılmayı yeğleriz” diyor (Erdrich, 303,304).

Kit romanın başında Faye Travers ile yakın bir diyalog içerisine girer çünkü Faye Travers annesinin de eski bir Kızılderili kabilesinden olduğunu söyler. Hangi kabileye ait olduğunu merak eden ve köklerinin nereye dayandığını bilmek isteyen Kit bu antika satıcılarından medet umar. Romanın yukarıda bahsedilen son kısmında ise Kit otobanda ilerlerken yaşadığı tuhaf olayı Faye Travers’a anlatır. Kit Tatro’nun kendi köklerinin kapitalizme hizmet için üretilen bir karavana ait olduğunu düşünmesi ve bunu düşünmesinin sebebi de kapitalizme hizmet için karavana verilen bir Kızılderili kabilesi ismi olması *The Painted Drum*’daki bir başka asimile olmuş Kızılderili yaşamı örneğidir.

Louise Erdrich’in diğer romanı *The Bingo Palace*’da ise Kızılderililerin asimile yaşamları bir bingo salonu ve buranın patronu olan Lyman Lamartine üzerinden okuyucuya aktarılmaya çalışılır. Lipsha Morrisey adında bir genç teyzesi vasıtasıyla doğup büyüdüğü rezervasyona bir gün geri döner. Aynı zamanda Lyman’ın akrabası olan Lipsha bingo salonunda oyun oynamaya başlar ve şansını da yaver gider. Burada bir kamyonet kazanan Lipsha ve şansının ona kazandırdığı para, Lyman’ı ona doğru çekmektedir.

Başarı da başarısızlık gibi mahvetmiştir birçok insanı,” diyor, “özellikle de Kızılderilileri. Para için yaratılmamışız biz.”

Ama benim ta baştan beri çok şansım vardı,” diye karşı çıkıyorum. “Ben şanslı bir adamım.

Lyman kafasını sallıyor. “Avucunun içinde hissedebileceğin bir şansın olmadı hiç.”

Bir önemi yok. (Erdrich, 122)

Louise Erdrich bu romanda asimile yaşamları rezervasyon içinde kurulu bir bingo salonu etrafında toplar. Bu kumarhanenin sahibi bir Kızılderili’dir. Kumar oynayıp birikimlerini beyaz adamın icat ettiği yirmi bir masalarında tüketenler de Kızılderililerdir. Bu kumarhane asimile olmuş yaşamları daha da içinden çıkılmaz bir asimilasyona sürükler. Kumarhanenin sahibi Lyman Lamartine rezervasyonun kutsal sayılan toprakları üzerinde yeni bir asimilasyon salonu açma düşüncesindedir. İşin en acı tarafı da bütün bu asimilasyona destek olan ve bu yozlaşmanın devamını sağlamaya çalışan kişi bir Kızılderili olan Lyman karakteridir.

Ve o anda görüntü geliyor.

Yeni kumarhane yükseliyor. İnşaata, buldozerlerin vahşi doğayı bir kabuk gibi soyduklarını, yükselen toprak

yıgınlarnı, birbirine geçmiş kökleri görüyorum. Yollar yapılıyor, aēalar budanıyor, yeni, virajlı yollara katran dökülüyor. Taşlar, kiremitler, tahtalar, ormanın içine taşınıyor, ama orman artık orman deēil, nk binanın temeli atılmış, bina yükseliyor. nce gökyüzünden para yaēıyor sanki. Bulutlardan yaēmur deēil para yaēıyor, kabile bankasındaki hesapların açık aēızlarına dökülüyor hepsi. Kolay kazanılmış para, kolay akıyor. Ter yok. Zahmet yok. Lyman Lamartine'in yaşamına güneş gibi doēuyor para. Hızla, coşkuyla gelen yıēımla para.

Bu taşınmaz mal deēil, diyor kokarca yeniden (Erdrich, 245).

Lyman Lamartine rezervasyonun kumarhanesine sahiptir ve bu asimilasyonun bir parçası olmaktan da hiç Őikyeti deēildir. Para geleneklerinin ve kültürel deēerlerinin önüne bir set eker. Öyle ki Lyman Lamartine para basan başka bir kumarhane yapmak için gözünü rezervasyonun kutsal topraēı sayılan, Kızılderili mezarlarının bulunduēu ve Fleur Pillager adında yaşlı bir kadının yařadıēı bölgeye diker. Lipsha bu bölgede arınmak için geleneklerine göre bir oruç tutmaya başlar. Gl kıyısında bulunan bu bölgede uyurken grdēu bu yeni kumarhane inşaatı aslında yeni bir kültürel asimilasyon inşaatıdır. Yukarıdaki paragrafta bahsedildiēi gibi Lyman Lamartine zerinden Kızılderililerin kumarhane ile kendi topraklarının ufak bir kısmında kurulan rezervasyon bölgesinde nasıl smrldēu anlatılmaktadır. Bulutların yaēmur deēil para yaēdırmasını isteyen, hayal eden ve bunun için yeni bir kumarhane açmak isteyen bir Kızılderili yaşamını anlatan bu paragraf asimile olmuş bir başka hayata dikkat çekmesi açısından önem taşır.

Sherman Alexie'nin *The Lone Ranger and Tonto Fitfight in Heaven* adlı eseri de rezervasyon bölgesinde sıkışıp kalmış bir karakterin öyküsünü gözler önüne sermektedir. Victor adında bir karakterin rezervasyondaki yaşamını anlatan roman aslında bir kültür asimilasyonu eleştirisi yapmaktadır.

Baksana," diye fısıldadım Junior'a, nk bunun aramızda kalmasını istiyordum. "Elimde iyi bir mal var, yeni bir uyuşturucu, ama ikimize ancak yeter, belki birkaç kişiye daha. Sakın kimseye aktırma.

Vay be, dedi Junior. "Yeni arabam dışarıda duruyor. Hadi gidelim (Alexie, 26).

Victor ile arkadaşı Junior arasında geçen bu konuşma okuyucuya Kızılderililerin kanına enjekte edilen asimilasyon

materyallerinden birini gösterir. Uyuşturucu ile hayallerin içine dalan bu gençler aslında rezervasyon yaşamından bu şekilde kurtulmak ve hayallerine bu zehir sayesinde ulaşmak çabası içindedirler. Fakat bu zehir hayallerine ulaşmalarını sağlamadığı gibi kendi kökleri ve benlikleri olan Kızılderili kimliğine de adım adım yabancılaşmalarına sebep olur. Bunun yanında Victor ve arkadaşları alkolün de Kızılderilileri nasıl benliklerinden uzaklaştırıp asimile ettiğinin farkındadırlar.

Hey, diye sordu Adrian. “Rüzgâr estiren denen çocuk değil mi şu?” “Ta kendisi,” dedim ve daha on beş yaşında olmasının rağmen rezervasyondaki en iyi basketbol oyuncusu olan Rüzgâr estiren Julius’u tepeden tırnağa süzmek için öne doğru eğilen Adrian’a baktım.

İyi görünüyor, dedi Adrian. “Öyle, içki içmiyordur herhalde.” Evet, şimdilik (Alexie, 54).

Victor ve arkadaşı Adrian rezervasyondaki genç bir basketbol oyuncusu hakkında konuşurlar fakat bu konuşmanın en can alıcı noktası diyalogun sonundadır. Victor çocuğun henüz içkiyle tanışmadığını ima eder. Kızılderilileri rezervasyon bölgelerinde uyuşturan ve sürekli uyuşuk kalmalarını sağlamaya çalışan bir diğer asimilasyon materyali de kuşkusuz içkidir.

Bir yıl sonra Adrian’la aynı verandada aynı sandalyelerde oturuyorduk. Arada bir şeyler de yapmıştık elbette; yemek yemek, uyumak, gazete okumak gibi. Yine sıcak bir yazdı. Yazdan da sıcak olması beklenir zaten... Orada birkaç dakika, derken birkaç saat daha oturduk; sonra Rüzgâr estiren Julius yalpalayarak önümüzden geçti “Aaa, şuna bak, dedi Adrian. “Daha iki saat bile olmadı, ama çocuk fitil gibi sarhoş.” (Alexie, 60).

Adrian ve Victor bir sene sonra aynı yerde sohbet ederlerken Windmaker adlı genç basketbolcuyu görürler ve alkol denen asimile aracı ne yazık ki bu genç sporcuya da bulaşmıştır. Kızılderililerin çektiği sıkıntılar ve zorluklar göz önüne alındığında aslında bu asimilasyon materyaline mecbur bırakıldıkları açıktır. Yukarıdaki diyalogda Adrian’ın üzerinden verilmek istenen mesaj aslında genel olarak Kızılderilileri ve rezervasyon bölgesini kapsamaktadır. Alkole bulaşan Kızılderililer kendi benliklerinden ve köklerinden uzaklaşmakta ve başarıyla yaptıkları herhangi bir işten yenilgiyle çıkmaktadırlar. Bunların yanında Sherman Alexie’nin *The Lone Ranger and Tonto Fistfight in Heaven* adlı eserinde beyaz adamın

Kızılderililere aşlamaya çalıştığı ve Kızılderililer için ironik olan milli değerler de vardır.

Biliyor musun? dedi Thomas. “Biz Kızılderililerin Dört Temmuz’u kutlaması biraz garip değil mi. Herkesin uğruna savaştığı bağımsızlık bizim bağımsızlığımız değildi ki.”

Olaylar üzerinde çok fazla kafa yoruyorsun, dedi Victor. “Bu sadece eğlence olsun diye. Hem belki Junior da oradadır.”

Hangi Junior? Rezervasyonda herkesin adı Junior’dır.

Hep birden gülüşüler (Alexie,72)”.

Victor bu paragrafta Thomas ile geçirdikleri yaz mevsimin anımsar. O gün Amerika’nın kurtuluşu olan 4 Temmuz’dur. Victor ve Thomas havai fişek gösterisini izlemek için panayır meydanına giderler. Rezervasyonda yapılan birkaç fişek ve Molotof kokteyinden ibaret olan bu gösteriyi izleyen iki Kızılderili’den biri o ironik soruyu sorar. Çünkü en son Yaralı Diz katliamıyla rezervasyonlara hapsedilen Kızılderililer şimdi onları buralara hapseden insanların bağımsızlık gününü kutlamaktadırlar. Thomas karakteri vasıtasıyla Sherman Alexie burada da asimilasyonun bir başka tarafına ve belki de en önemli yerine dikkat çekmektedir. Bunun yanında romanda geçen Nezzy halanın asimile edilmiş dansı romanda yine başka bir asimilasyon örneği olarak karşımıza çıkar.

...Halam bir kahkaha attı. Çok iyi bir dansçıydı. Meslek yüksek okuluna giderken masraflarını karşılayabilmek için Arthur Murray Dans Stüdyosu’nda ders vermişti. Ayrıca çocuğunun nafakasını çıkarmak için Seattle’da bir barda üstsüz dans etmişti.

Dansın her türden olanı vardır (Alexie, 87).

Kızılderililerin powwow toplantılarında ya da kutsal mekânlarda yaptıkları dansları rezervasyona hapsediklerinden bu yana farklı amaçlara hizmet etmeye başlar. Yukarıdaki paragrafta bahsedilen Nezzy hala okul masraflarını ve çocuğunun bakım masraflarını çıkarabilmek için Kızılderili kültürü için değerli olan dans ritüelini asimile edilmiş hayatını devam ettirebilmek için kullanır. Sherman Alexie’nin asimile kültür eleştirisi yaptığı önemli bir diğer kısım *The Lone Ranger and Tonto Fitfight in Heaven* adlı romanının “All I Wanted To Do Was Dance” adlı hikâyesinde geçmektedir.

Hey, kuzen, diye bağırdı Kızılderili yabancı. “Gerçek bir Kızılderili ve sahte bir Kızılderili arasındaki farkın nasıl anlaşılacağını bilir misin?”

“Nasıl?”

Gerçek bir Kızılderili'nin ayaklarında nasır vardır. Sahte Kızılderili'ninse kıçında.

Ve güldüler. Victor yürürken de gülmeye devam etti. Bugün bu yoldan yürüyordu, yarın belki başka bir yoldan yürüyor, belki de dans ediyor olacaktı. Dans ediyor olabilirdi.

Evet, Victor dans edecekti (Alexie, 100).

Victor cebinde kalan az miktar parasıyla aldığı şarabı rezervasyonda oturduğu bir köşede içerken başka bir Kızılderili yanına yaklaşır ve şarabı paylaşmaya başlarlar. Victor beyaz bir kıza âşıktır ve bu aşkı rezervasyondan çıkıp şehirde bir hayat sürmesine sebep olur. Aslında rezervasyondan çıkması Victor için bir bakıma iyi olarak yorumlanabilir fakat rezervasyonda yeterince baskıya maruz kalan Kızılderililer şehir hayatında tamamen yok olurlar. Beyaz sevgilisi Victor'u çok geçmeden terk eder ve Victor çareyi yine köklerinin yaşadığı, onunla aynı kaderi paylaşan insanların arasına, rezervasyona geri döner. Aylak bir şekilde oturup vakit geçirirken yanına gelen bu yabancı aslında okuyucuya gerçek bir Kızılderili'nin ayaklarının nasırlı olması gerektiğini yukarıdaki diyalogda belirtir. Rezervasyona hapsedilmiş Kızılderililerin ayaklarının nasırlanmaması da aslında asimilasyonun başarılı olduğunun bir kanıtıdır. Bu yüzden bu diyalog da asimile edilmiş Kızılderili hayatlarına bir örnek teşkil etmektedir. Bunun yanında Alexie yine ironik bir dille beyazların Kızılderililer üzerindeki asimilasyon sürecini farklı bir bakış açısıyla ortaya koyar. Alexie'nin, istilacı beyazların kademeli bir şekilde ilerleme kaydeden ve günümüzde Amerika Birleşik Devletleri'nin bulunduğu topraklar üzerindeki Kızılderililerin büyük çoğunluğunu yaşama hakkından mahrum bırakan katliam ve asimilasyonuna ironik bir dille yaklaşımı, asimilasyonun verdiği zararın aslında günümüzde kendini ne kadar unutturduğunun bir göstergesi olarak örnek gösterilebilir.

Rezervasyonda iyimser olmak zordur. Buradaki masanın üzerinde bir bardak varsa, insanlar onun yarısının dolu ya da yarısının boş olmasıyla ilgilenmez. Sadece içindekinin iyi bira olmasını umarlar. Yine de, Kızılderililerin bir hayatta kalma tarzları vardır. En ağır şeyleri kolayca atlatırlar. Toplu katliam, dillerinin ve arazi haklarının kaybı. En büyük acıyı veren de küçük şeylerdir. Sipariş almayan beyaz garson, Tonto, Washington Redskins. (Alexie, 59)

Sherman Alexie bu satırlarla asimilasyon sürecine aslında ironik bir pencereden yaklaşma yolunu seçmiş olabilir çünkü bu satırlarda geçmişten bugüne kadar geçen süre zarfında Kızılderililerin felsefi düşüncelerinden geriye kalan şey bardağın bira ile dolu olup olmadığıdır. Sherman Alexie iyimserlik temasını bardağın dolu ya da boş tarafından analiz etmek yerine içinin bira ile dolu olup olmaması üzerine yansıtmaktadır. Aynı zamanda toprak kayıpları, kültürel erozyon ve toplu katliamlardan çıkmış bir topluluğun sipariş almayan bir garsonun aşağılayıcı tavrı ya da bir futbol takımının logosunu süsleyen bir Kızılderili resmine verdiği tepkiyi de ironik bir dille aktaran Alexie asimilasyonun bir başka boyutunu da okuyucu ile paylaşmaktadır.

Kızılderililerin rezervasyon bölgesinde baskı ve zorlama ile aldıkları eğitim süreci Alexie'nin eserindeki birkaç bölümlük kısımda dikkat çektiği bir başka asimilasyon politikasıdır. Sherman Alexie eserin "Second Grade" adlı bölümünde Kızılderili eğitimi hakkında da önemli bilgilere yer vermektedir. Burada Victor'un ilkokul yıllarını okuyucuya aktaran Alexie, Kızılderili çocukların rezervasyon bölgesinde eğitim üzerinden maruz bırakıldıkları asimilasyon politikalarına dikkat çekmektedir. Özellikle Victor'un ikinci sınıfta yaşadığı olay bu politikalara önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Bir keresinde sınıfta imla sınavı yaptı ama beni bir kenara ayırıp bana ortaokul birinci sınıflar için hazırlanmış bir imla sınavı verdi. Ben bütün sözcükleri doğru yazınca da kağıdı buruşturarak yedirdi bana.

"Saygılı olmayı öğreneceksin," dedi.

Aynı öğretmen eve mektup göndererek annemle babama ya saç örgülerimi kesmelerini ya da beni okuldan almalarını bildirdi. Annemler ertesi gün okula gelerek kendi saç örgülerini Betty Towle'un masasının üzerine serdiler. "Kızılderililer, Kızılderililer, Kızılderililer." Betty Towle bu sözü majiskül kullanmaksızın söylerdi. Bana "kızılderili, kızıl derili, kızıl derili" derdi.

Ben de derdim ki: "Evet, öyleyim. Ben Kızılderili'yim. Kızılderili'yim ben." (Alexie, 173,174).

Victor'un kendi anadili olmayan, ona yabancı bir dile ve kültüre maruz bırakılması ve bu dili kurallarıyla tamamen öğrenmesi de istenmeyen bir eğitim politikası ile karşı karşıya kalması da asimilasyonun Kızılderilileri nasıl görmezden gelmesini ve Kızılderililerin kendilerini beyaz adam karşısında savunamaz halde bulmasını amaçlar nitelikte olduğu açıktır. Amerika Birleşik

Devletleri'nin Kızılderililerin sahip olduğu bu topraklarda kurumsal olarak vücut bulmasından bu yana geçen süre zarfında isimleri, dini inanışları, günlük giydikleri kıyafetleri, hatta konuşmaları da dahil beyaz adama bire bir benzemeyen ya da benzemeyen Kızılderililerin ne vatandaş olarak, ne de insan olarak bu toplumda yer bulması olanaksız hale gelmektedir. 19. Yüzyılın başından 1924 tarihinde çıkarılmış olan Yerli Vatandaşlık Yasası'na kadar geçen zamanda Kızılderililer Amerikan vatandaşlığına başvuruda bulunmaya devam ettiler. Fakat bu başvurular gönüllü olarak değil baskı ve asimilasyonun sistematik bir şekilde Kızılderilileri yok sayma süreci sonucunda gerçekleşmekteydi. John Adam'ın da değindiği üzere bu yasa sonucunda Kızılderililer aslında kendilerine ait olan bu topraklarda katliamlar ve soykırımlar sonucu kurulmuş olan bir devletin kağıt üzerinde vatandaşları olmuşlardır ve yukarıda da görüldüğü üzere Kızılderililerin İngilizceyi bir Amerikalı gibi öğrenmesi ve konuşmasına, elinden alınanları belki de bu sayede geri istemesine de tahammül yoktur.

Sonuç

Amerika kıtasına ayak basan Avrupalılar ile sonun sistematik bir şekilde nasıl başladığı ve Kızılderililerin günümüze kadar aşama aşama nasıl yok edildiği ve bu asimilasyon politikasının köklü bir kültürü büyük ölçüde nasıl öğüttüğü bugün var olmaya çalışan birkaç Kızılderili rezervasyon bölgesi ile açıklanabilir. Bu toprakların asıl sahipleri olan Kızılderilileri ve onların köklü kültürel değerlerini yok sayıp yerine kendi dini inanışlarından tutun da giydikleri elbiseye varıncaya kadar yeni bir kültürü empoze etme çabaları bugün kıyıda köşede kaderine terkedilmiş bu bir avuç rezervasyon bölgesine bakıldığında başarılı olmuştur diyebiliriz. Önce kıtaya yanlarında getirdikleri ve Kızılderililerin verdiği zararı gördükten sonra “zehir” olarak tabir ettiği içki ile bu sonun başlangıcına iyi bir giriş yapan beyaz adam, bu adımın devamını Kızılderililerden toprak talep ederek ve bu toprakları istila ederek getirir. Kıtanın asıl sahipleriye bir anda köle konumuna düşen Kızılderililer kültürel erozyona ve aşamalı toplu katliamlara uğrayarak günümüzde birkaç rezervasyon bölgesinde hapsedilmiştir. Bu rezervasyon bölgeleri içinde kumar, içki, eroin gibi Avrupa kültürünün mahsulü olan zehirlerin bağımlısı hale gelmiş bir vaziyette uyuşuk bir yaşam sürmektedirler. Bu rezervasyon bölgelerindeki kıyıda kalmış yaşamlar Louise Erdrich ve Sherman Alexie tarafından başarılı bir kurguyla okuyucuya aktarılmaktadır.

Louise Erdrich ve Sherman Alexie eserlerinde Kızılderili rezervasyon yaşamlarını okura değişik temalar vasıtası ile aktarırlar. *The Painted Drum*'da Erdrich bu yaşamları bir davul üzerinden anlatırken *The Bingo Palace*'da ise rezervasyon bölgesinde kurulu bir kumarhane bu anlatımın ana unsurudur. Sherman Alexie ise *The Lone Ranger and Tonto Fitfight in Heaven* adlı eserinde rezervasyonda geçen yaşamları Victor adlı karakter vasıtası ile okurun gözleri önüne serer. Bu üç eser de içinde Kızılderili asimilasyonunu eleştiren ve aynı zamanda okura sunan güçlü örnekler ve hikâyeler barındırmaktadır. *The Painted Drum*'da bu örnekler antika satıcısı Faye Travers ve onun bahçe işlerini yapan Kit Tatro karakterleri aracılığıyla verilirken, *The Bingo Palace*'da Lyman Lamartin ve Lipsha Morrissey'in bingo salonu çevresinde dönüp dolanan hikâyeleri vasıtası ile verilmektedir. Sherman Alexie'nin eseri *The Lone Ranger and Tonto Fitfight in Heaven* ise Kızılderili asimilasyonu örneklerini Victor adlı karakterin rezervasyondaki günlük hayatı ve anıları üzerinden okura sunar. Kızılderililerin kumara, alkole, uyuşturucuya müptela olmasının temel sebebini oluşturan rezervasyon bölgelerindeki yaşamları aslında Kızılderililer için dile getiremedikleri, bir nevi hayallerini kilitledikleri bir sandık gibidir. Bu sandıktan çıkmaya cesaret eden kim olursa olsun aslında kaybolmayı ve tamamen asimile olmayı da göze almış demektir. Sherman Alexie'nin *The Lone Ranger and Tonto Fitfight in Heaven* adlı eserinde Victor karakteri bu yolu denemek ister fakat beyaz ırktan olan kız arkadaşı onu terk edene kadar geçen sürede Victor geçmişinin ve kültürel köklerinin geri kalanını da şehir hayatında kaybeder. Bu bakımdan rezervasyon bölgeleri, Avrupalılar tarafından bu kıta üzerine yerleştirilmiş ve Kızılderililerin kimliğini, benliğini, kültürünü, aynı zamanda gelecekteki var olabileme umutlarını yutmak için tasarlanmış bir insan öğütücüsü olarak nitelendirilebilir.

Kaynakça

- Alexie, S. *The Lone Ranger and Tonto Fitfight in Heaven*. New York: Open Road Media.
- Alexie, S. (2001). *Çılgın Atı Düşlemek*. Ankara.
- Andrews, J. (2015). Wounded Knee: The Massacre. *South Dakota Magazine*, vol. 31, no. 4, Nov/Dec, p. 20.
- Beidler, P. G. and Gay Barton. (2006). *A Reader's Guide to the Novels of Louise Erdrich*. vol. Rev. and expanded ed, University of Missouri Press.
- Chavkin, A. R. (1999). *The Chippewa Landscape of Louise Erdrich*. University of Alabama Press.

- Erdrich, L. (1997). *Bingo Palace*. Istanbul: Harper Collins Publishers, Inc.& Akçalı Ajans& Telos Yayıncılık.
- Erdrich, L. (2005). *The Painted Drum*. Sydney: Harper Collins e-books.
- Gordon, A. (2015). *The Struggle to Find Self: Native American Identity and Stereotypes in the Work of Sherman Alexie*.
- Janicki, J. J. (2015). The Art of Losing: Historical Allusions in Sherman Alexie's Reservation Blues. *Brno Studies in English*, vol. 41, no. 2, July, 23-41.
- John, A. *Kızılderililer Tarihi ve Felsefesi*. İstanbul: Siyah Beyaz Yayınları.
- Kathleen, K. (2012). "Alexie Sherman" *Britannica Biographies*, 3/1, p. 1.
- Long, J. A. Louise Erdrich, *Salem Press Biographical Encyclopedia*. January.
- Roush, J. ve Jeff B. *Sherman Alexie : A Collection of Critical Essays*. University of Utah Press.
- Wallace, K. L. (1998). *Myth and Metaphor, Archetype and Individuation: A Study in the Work of Louise Erdrich*. University of California, Los Angeles, Ann Arbor.